

Duaal Leren

Vallen de kwetsbare leerlingen uit de boot?

Ondanks het gejuich van Vlaams Minister van Werk Crevits slaat duaal leren in ons land nog niet voldoende aan. Diverse betrokken partijen uiten hun bezorgdheid voor de kwetsbare leerlingen. Toch is er toekomst voor het systeem.

TEKST: PATRICK VERHOEST

FOTO'S: GF | ILLUSTRATIE: SHUTTERSTOCK

In de 251 trajecten die vandaag worden aangeboden, zitten gemiddeld 3,6 leerlingen. 39 van de 129 opleidingen in het secundair onderwijs bevatten zelfs géén leerlingen. Even kort samengevat: de Vlaamse regering besliste om het grootste systeem van alternerend leren — het deeltijds beroepsonderwijs (dbso) — uit te faseren en op te nemen binnen het duaal leren. U leest verder dat experten dat geen goed idee vinden. Vooral omdat duaal leren zich toespitst op de betere leerlingen en de kwetsbare jongeren in de kou dreigt te laten staan. Daardoor kiezen scholen en Centra voor Leren en Werken vandaag niet voor duaal leren.

Uitfasering

Wolf Vlaeminck is directeur van het autonome Centrum voor Leren en Werken in Kortrijk. Dat is een van de slechts vier centra die niet vasthangen aan een technische school. Bij hem lopen 415 leerlingen school, waarvan 65% jongens. De meeste leerlingen hebben een vertraagde schoolloopbaan door uiteenlopende oorzaken. “We hebben dus veel zorgleerlingen, die we een groot aantal opleidingen aanbieden. Leren en Werken is specifiek ingericht voor een doelgroep die niet langer aardde in het voltijds onderwijs. We proberen voor hen maatwerk te verrichten. Staps-gewijs groeien de leerlingen naar een voltijdse invulling van twee dagen school en drie dagen werken. Afhankelijk van de screening starten ze in het traject dat

“Onze vraag is om alle leerlingen die de competenties behalen, te kunnen kwalificeren.

(Wolf Vlaeminck)

voor hen het best geschikt is. Dat evolueert van extra les op school, vormingsgroepen, gesimuleerde werkplaatsen, stages,... We werken samen met een 140-tal bedrijven en met vzw's zoals Oranjehuis of Groep Intro (zie verder). Maar de mogelijkheden om flexibel maatwerk te leveren worden beperkter, weet Wolf Vlaeminck: "Vanaf volgend jaar start de overgang naar duaal leren. Flexibiliteit binnen de aanloopfase is een pluspunt, maar de kwalificatie binnen de aanloopfase is beperkt. We maken ons daar grote zorgen over, want kwalificatiekansen voor kwetsbare jongeren nemen af. Vandaag hebben 30% van onze leerlingen een betaald contract.

De andere 70% hebben een andere invulling. Die cijfers zien we in gans Vlaanderen. Onze vrees is dat de ongekwalificeerde uitstroom enorm zal toenemen en dat is voor die doelgroep net niet de bedoeling. Daarbij komt nog dat we van deeltijds onderwijs naar voltijds onderwijs evolueren, maar daar geen extra omkadering voor krijgen. De overheid laat ons en de kwetsbare leerlingen eigenlijk in de steek."

Moeilijke voorwaarden

Leerlingen in het duaal onderwijs krijgen slechts twintig dagen om een beta-

lende werkgever te vinden. Wie die niet vindt, of bijvoorbeeld halverwege het jaar zijn werk verliest, valt uit het duale systeem en moet terug naar de aanloopfase. Kwalificatie is dan geen optie meer. Wolf Vlaeminck ziet het met lede ogen aan: "Onze vraag is om alle leerlingen die de competenties behalen, te kunnen kwalificeren. Het maakt eigenlijk niet uit of die competenties behaald werden tijdens een onbetaalde stage of met een betaald contract. In de regelgeving echter is dit een wereld van verschil." Eén van de doelstellingen van het duaal leren was de ongekwalificeerde uitstroom tegen te gaan en werk en school dichter bij elkaar te brengen. "Mislukt", zo zegt Wolf. "Overleg met het kabinet en open brieven naar het parlement en tussenkomsten van parlementairen brachten weinig zoden aan de dijk.

volgend jaar schakelen we met onze school over naar het duaal systeem. We hopen alsnog op wijzigingen in de wetgeving. Duaal leren heeft nood aan extra omkadering en kwalificatiekansen binnen de aanloopfase in de derde graad."

Jongeren met rugzak

Groep Intro biedt 'naadloos flexibele trajecten' (NAFT) en de aanloopfase-trajecten aan binnen het duaal leren. Vicky Coryn is er algemeen directeur en ziet de bui eveneens hangen voor niet-arbeidsmarktrijpe jongeren: "In het deeltijds onderwijs zitten heel wat kwetsbare jongeren die onvoldoende rijp zijn voor het duaal leren. Ze zijn niet alleen noch arbeidsrijp, noch arbeidsbereid, ze zijn vaak zelfs niet schoolbereid. Duaal leren heeft wel sterktes voor leer-

“Mijn grootste bezorgdheid gaat naar de meest kwetsbare groep en dat zijn toch al gauw zo'n 10.000 jongeren.

(Vicky Coryn)

Gelukkig kan er nu wel al gekwalificeerd worden in de aanloopfase op het niveau van de tweede graad. Ondertussen zien we ook dat in heel Vlaanderen weinig leerlingen in duaal leren stappen. Vanaf

lingen wier leerstijl aansluit bij het praktische luik dat men aanbiedt. Zij kunnen er een stiel leren. Maar voor veel leerlingen met een rugzak is het geen oplossing. Ik zie jongeren met een moeilijke thuissituatie, gezagsproble-

men of misbruik van middelen. Ze hebben doorheen de schoolcarrière al vaker het deksel op de neus gekregen. Ze zijn niet zelden van school tot school gesprongen en moeten nu hun laatste kans grijpen in het deeltijds onderwijs." Heel veel van die jongeren moeten we opnieuw aansluiting laten vinden met het schoolsysteem, weet Coryn: "We

teiten: "Duaal leren en samenwerken met scholen is een stuk de maatschappelijke verantwoordelijkheid van een modern bedrijf. Het is een aanwervingskanaal, waarbij je de kans krijgt een leerling over de drempel te halen en die te vormen op maat van je bedrijf. De leerling krijgt een

zich in eerste instantie laten erkennen als een leer-werkbedrijf, een werkvloer waar de leerling terecht kan: "Het is van belang dat er voldoende werkplekken zijn. Vandaag zijn we na vijf jaar toe aan het vernieuwen van de erkenning van bedrijven. Een aantal bedrijven moet daar nog werk van maken. Daarnaast moeten ondernemingen beseffen dat ze wel leerlingen en dus geen goedkope werkkrachten over de vloer krijgen. Wie moet opgeleid worden, levert een lager rendement, weet Nick: "Dat het geen volleerde werknemer is, moet de werkgever van bij het begin beseffen. Daartegenover staat dat de leerling kan gekneed worden. Kleinere bedrijven hebben het vaak moeilijk met het geven van de mentor. Die moet voor de leerling de rol van een leerkracht opnemen. Die mensen dienen pedagogische kwaliteiten te hebben en horen opgeleid te zijn. Het is vaak niet gemakkelijk voor een KMO om daar iemand voor vrij te stellen. Maar het loont de moeite om in het systeem te stappen. Neem als bedrijf gerust contact op met een school en onderzoek welke mogelijkheden er liggen voor samenwerking."

“Neem als bedrijf gerust contact op met een school en onderzoek welke mogelijkheden er liggen voor samenwerking.

(Nick Vanwalleghem)

moeten ze leren samenwerken en -leven. Maar ook op tijd leren komen. En in ons kmo-land is dat vaak een probleem. Een kleine loodgieter zal drie dagen op zijn leerling wachten die te laat komt, maar het geduld zal na vier dagen op zijn. Er zijn bovendien te weinig middelen om de vele jongeren te helpen die hulp nodig hebben. Mijn grootste bezorgdheid gaat naar de meest kwetsbare groep en dat zijn toch al gauw zo'n 10.000 jongeren. Gelukkig merk ik dat de overheid op een aantal van onze bezorgdheden wil ingaan. We hebben al lang aangekondigd dat duaal leren voor een grote groep leerlingen geen oplossing biedt."

De kant van de bedrijven

Nick Vanwalleghem is stafmedewerker bij de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) West-Vlaanderen en voorzitter van het Provinciaal Overlegforum Duaal Leren. Als vertegenwoordiger van een organisatie die zich richt op bedrijven, ziet hij kansen en opportuni-

opleiding en kan bij diplomering worden aangeworven. In tijden van zware arbeidskrapte dienen zich hier zeker mooie kansen aan."

Nick Vanwalleghem ziet ook wel dat een aantal leerlingen vergeefs zit te wachten en in de kou blijft staan: "Om te beginnen zijn scholen nog aan het afwachten wat ze gaan aanbieden. Maar vooral is duaal leren een ander systeem dan het vroegere leren en werken, dat onderaan de waterval hing en een redmiddel was voor zwakkere leerlingen. Duaal leren is een vorm van voltijds onderwijs geworden voor sterke leerlingen. Bij duaal leren wordt de leerling gescreend op arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid. Die begrippen garanderen dat een leerling wel degelijk potentieel heeft voor het systeem. Kan hij het en wil hij het? Die geschikte leerlingen verdienen een goed kwalitatief onderwijs dat perfect de aansluiting met de arbeidsmarkt voorziet. Duaal leren voldoet hieraan."

Nick Vanwalleghem ziet heel wat mogelijkheden bij de bedrijven. Die moeten

Oproep

Er is veel slecht nieuws verschenen in de pers over duaal leren. Toch behalen de leerlingen die goed begeleid worden, schitterende resultaten, getuigt Nick Vanwalleghem: "Ze zullen nooit de binnenkant van de VDAB-kantoren zien, omdat het goede technici zijn die vertrokken zijn voor de rest van hun carrière. Er is nog veel werk aan de winkel, maar het positieve verhaal mag ook verteld worden." Meteen een warme oproep aan onze ondernemers om die opties een kans te geven. ■

